
Základy lékařské terminologie

Lekce 3

III. deklinace latinských substantiv

Základní charakteristika

nom. sg.: *různé*; gen. sg.: **-is**

rod: maskulina, feminina, neutra

Vzory III. deklinace

	maskulina/feminina	neutra
souhláskové kmeny	pulmō, ōnis, m.	corpus, oris, n.
i-kmeny	auris, is, f. / dēns, ntis, m.	rēte, is, n.

I-KMENY

- ❖ vzor **auris, is, f.** : nom. sg. a gen. sg. mají stejný počet slabik NEBO jsou v kmeni na konci dvě souhlásky (nebo více) (podvzor **dēns, ntis, m.**)
- ❖ vzor **rēte, is, n.** : pouze neutra končící v nom. sg. na -e, -al, -ar

SOUHLÁSKOVÉ KMENY

všechno ostatní, podle rodu **pulmō, ōnis, m.** (M + F), nebo **corpus, oris, n.** (N)

vzory: **pulmō, ōnis, m.**, **auris, is, f.**

pulmō, ōnis, m.

nom. sg.: *různé*, gen. sg. **is**

rod: maskulina, feminina

auris, is, f.

nom. sg.: **-is, -ēs, -s, -x**; gen. sg. **-is**

rod: maskulina, feminina

	sg.		pl.	
nom.	<i>pulmō</i>	aur- is	pulmōn- ēs	aur- ēs
gen.	pulmōn- is	aur- is	pulmōn- um	aur- ium

vzory: **corpus, oris, n.**, **rēte, is, n.**

corpus, oris, n.

nom. sg.: *různé*, gen. sg. **is**

rod: neutra

rēte, is, n.

nom. sg.: **-e, -al, -ar**; gen. sg. **-is**

rod: neutra

	sg.		pl.	
nom.	<i>corpus</i>	rēt- e , anim- al , calc- ar	corpor- a	rēt- ia
gen.	corpor- is	rēt- is	corpor- um	rēt- ium

Výjimky

os, ossis, n. (vzor corpus) : gen. pl. oss**i**um

→ os, ossis; ossa, oss**i**um

vas, vasis, n. (vzor. corpus) : plurál podle vzoru *septum*
(II. deklinace)

→ vās, vāsis; vā**s**a, vās**ō**rum

hepar, atis, n., larynx, ngis, m., pharynx, ngis, m.,
phalanx, ngis, f. nepatří mezi i-kmeny

III. deklinace řeckých substantiv

Jak poznám řecké substantivum?

maskulina

A potřebuju ho poznat?

nom. sg.: **-ēr**, gen. sg.: **-ēris**
sphinctēr, ēris, m.

vzor: **pulmō**

příklad:

feminina

nom. sg.: **-sis**, gen. sg.: **-is**

vzor: **basis**

příklad: **necrōsis, is, f.**

nom. sg.: **-is**, gen. sg.: **-idis**
parōtis, tidis, f.

vzor: **pulmō**

příklad:

neutra

vzor: **basis, is, f.**

nom. sg.: **-(s)is**, gen. sg.: **-is/-eos**

rod: feminina

	sg.	pl.
nom.	bas- is	bas- ēs
gen.	bas- is/-eos	bas- ium

patří sem také : *febris, is, f.* (horečka), *sitis, is, f.* (žízeň), *tussis, is, f.* (kašel), *pertussis, is, f.* (černý kašel), *tuberculosis, is, f.* (tuberkulóza)

NEZAPOMEŇTE!

Shodný přívlastek vyžaduje shodu v **pádě, čísle** a **rodě**.

Můžeme kombinovat substantiva III. deklinace s adjektivy I. a II. deklinace (podle rodu).

pulmō sinister (nom. sg. maskulina)

auris media (nom. sg. feminina)

rēte venōsum (nom. sg. neutra)

Přehled koncovek I.–III. deklinace

		I. deklinace			II. deklinace		III. deklinace				
		vena, adjektiva	raphe	diabetes	nervus, adjektiva	septum, adjektiva	pulmo	auris	basis	corpus	rete
sg.	nom.	-a	-e	-es	-us, - os, -er	-um, - on	<i>různé</i>	-is, - es, - s, -x	-is	<i>různé</i>	-e, - al, - ar
	gen.	-ae	-es	-ae	-i	-i	-is	-is	-is, - eos	-is	-is
pl.	nom.	-ae	-ae	-ae	-i	-a	-es	-es	-es	-a	-ia
	gen.	-arum	-arum	-arum	-orum	-orum	-um	-ium	-ium	-um	-ium

